



การตัดสินใจใช้นวัตกรรมและขนาดธุรกิจกับระดับการจัดการธุรกิจเกษตร
ของผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี

Innovation Decision and Business Size in Relation to the Level of Agricultural
Business Management among Agricultural Entrepreneurs
in Pathum Thani Province

ธัชชัย อินทะสุข และอมรรักษ์ สวนชูผล

Tatchai Indrasukha and Amonlux Shouchupon

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Email: tatchai@vru.ac.th; Tatchai@vru.ac.th

Received November 13, 2025 ; Revised November 24, 2025; Accepted December 02, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี (2) ศึกษาการตัดสินใจใช้นวัตกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นวัตกรรมกับผลการจัดการธุรกิจเกษตร และ (3) เปรียบเทียบการจัดการธุรกิจเกษตรตามขนาดธุรกิจ การวิจัยเป็นเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล จากผู้ประกอบการเกษตรจำนวน 400 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) เท่ากับ 0.91 และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.89 ผลการวิจัยพบว่าระดับการจัดการธุรกิจเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12, SD = 0.56) โดยมีมิติด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านงบประมาณและทรัพยากรทางการเงินมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.15, SD = 0.52) ผลการวิเคราะห์ t-test พบว่าผู้ประกอบการที่ใช้นวัตกรรมสูงมีคะแนนเฉลี่ยการจัดการธุรกิจเกษตรสูงกว่ากลุ่มที่ใช้นวัตกรรมน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และผลการวิเคราะห์ ANOVA พบว่าขนาดธุรกิจมีผลต่อระดับการจัดการธุรกิจเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) โดยธุรกิจขนาดใหญ่มีระดับการจัดการสูงสุด ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัย หน่วยงานรัฐควรมีมาตรการส่งเสริมการใช้นวัตกรรม เช่น การเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการลงทุนในเครื่องมือเทคโนโลยี เพื่อยกระดับการผลิตและการบริหารจัดการ

คำสำคัญ: การจัดการธุรกิจเกษตร, การตัดสินใจใช้นวัตกรรม, ขนาดธุรกิจ



Abstract

This study aimed to (1) examine the level of agricultural business management among agricultural entrepreneurs in Pathum Thani Province, (2) investigate the level of innovation adoption and its relationship with business management performance, and (3) compare management levels according to business size. A quantitative research design was employed, and data were collected using a questionnaire as the research instrument from 400 agricultural entrepreneurs selected through stratified random sampling. The instrument was validated by three experts, yielding an Item–Objective Congruence (IOC) index of 0.91. Reliability testing produced a Cronbach’s Alpha coefficient of 0.89. The findings revealed that the overall level of agricultural business management was high (Mean = 4.12, SD = 0.56), with the personnel dimension scoring the highest and the budgeting and financial resources dimension scoring the lowest. The overall level of innovation adoption was also high (Mean = 4.15, SD = 0.52). The t-test results indicated that entrepreneurs with high innovation adoption had significantly higher management scores than those with low innovation adoption ($p < 0.05$). ANOVA results showed that business size significantly affected management levels ($p < 0.01$), with large enterprises exhibiting the highest management performance. Recommendations for research results: Government agencies should have measures to promote the use of innovation, such as access to new technologies, knowledge exchange, and investment in technological tools to enhance production and management.

Keywords: Agricultural Business Management, Innovation Adoption, Business Size

บทนำ

ภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยถือเป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญที่มีบทบาทในการสร้างรายได้และความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประเทศ แต่ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและการแข่งขันเสรี ผู้ประกอบการเกษตรจำเป็นต้องปรับตัวด้วยการนำนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขัน คลธธีระรัตน์ นามวงศ์, พนามาศ ตริวัชรณกุล และเมตตา เร่งชวนขวย (2567) พบว่าการจัดการธุรกิจเกษตรที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มผลผลิต แต่ยังช่วยให้สามารถบริหารทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยิ่งศักดิ์ ไกรพินิจ (2562) ชี้ว่าผู้ประกอบการเกษตรหลายรายยังเผชิญปัญหาในการปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในธุรกิจ ทั้งด้านการจัดการบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการเข้าถึงเครื่องมือและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มรกต กาแพงเพชร (2560) พบว่าปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการธุรกิจเกษตรต่ำ



และจำกัดโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ทั้งนี้ จังหวัดปทุมธานี ถือเป็นหนึ่งพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่ใกล้กรุงเทพมหานคร โดย สมหมาย ผิวสอาด (2564) ได้อธิบายว่า เกษตรกรในจังหวัดปทุมธานีเผชิญอุปสรรคในการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น ขาดการจัดการด้านการตลาด ขาดทักษะและความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย และปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2567) ระบุว่า การสนับสนุนเกษตรกรมูลค่าสูงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มรายได้และยกระดับมาตรฐานผู้ประกอบการ รวมถึง แนวคิดของ Rogers (2003) เรื่อง “Diffusion of Innovations” อธิบายว่าการยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ผู้ประกอบการตัดสินใจนำเทคโนโลยีหรือแนวคิดใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ส่วน Schumpeter (1934) กล่าวว่า นวัตกรรมคือกลไกสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและความแตกต่างในตลาด

การศึกษานี้จึงมุ่งทำความเข้าใจ ระดับการจัดการธุรกิจเกษตร การตัดสินใจใช้นวัตกรรม และผลของขนาดธุรกิจต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ผลการศึกษาคาดว่าจะให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการจัดการ การวางแผนธุรกิจ และการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ในธุรกิจเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้ผู้ประกอบการเกษตรและผู้สนใจสามารถวางกลยุทธ์เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี
- 2 เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมของผู้ประกอบการเกษตร และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นวัตกรรมกับผลการจัดการธุรกิจเกษตร
- 3 เพื่อเปรียบเทียบระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการตามขนาดของธุรกิจ

สมมติฐานการวิจัย

- 1 ผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานีมีระดับการจัดการธุรกิจเกษตรอยู่ในระดับมาก
- 2 ผู้ประกอบการเกษตรมีระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรม และมีความสัมพันธ์กับผลการจัดการธุรกิจเกษตรระดับมาก
- 3 ขนาดของธุรกิจมีผลต่อระดับการจัดการธุรกิจเกษตร

ทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจเกษตร



การจัดการธุรกิจเกษตรเป็นกระบวนการบริหารทรัพยากรทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งด้านการผลิต การตลาด และการเงิน (Kotler & Keller, 2016) โดยมุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการสามารถบริหารต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าในห่วงโซ่อุปทานทางการเกษตร Drucker (1998) กล่าวว่า การจัดการคือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดคุณค่าสูงสุด ขณะที่ในภาคเกษตร การจัดการที่ดีหมายถึงการผสมผสานความรู้ด้านการผลิต การตลาด และนวัตกรรมเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้นวัตกรรม

Rogers (2003) อธิบายว่า “การเผยแพร่วัตกรรม (Diffusion of Innovations)” เป็นกระบวนการที่บุคคลหรือองค์กรตัดสินใจนำแนวคิดหรือเทคโนโลยีใหม่มาใช้ โดยผ่านขั้นตอนการรับรู้ (Awareness) ความสนใจ (Interest) การประเมิน (Evaluation) การทดลองใช้ (Trial) และการยอมรับ (Adoption) ซึ่งระดับของการยอมรับนวัตกรรมมักแตกต่างกันตามลักษณะของผู้ประกอบการในภาคธุรกิจเกษตร การตัดสินใจใช้นวัตกรรมเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป และการตลาดใหม่ๆ มาใช้ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (Hitt, Ireland, & Hoskisson, 2017)

แนวคิดเกี่ยวกับขนาดธุรกิจ

ขนาดธุรกิจสะท้อนถึงศักยภาพในการลงทุนและบริหารจัดการทรัพยากร Penrose (1959) เชื่อว่าธุรกิจขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีทรัพยากรมากกว่า จึงสามารถนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ได้รวดเร็ว และจัดการได้อย่างเป็นระบบมากกว่า ขณะที่ธุรกิจขนาดเล็กมักมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร

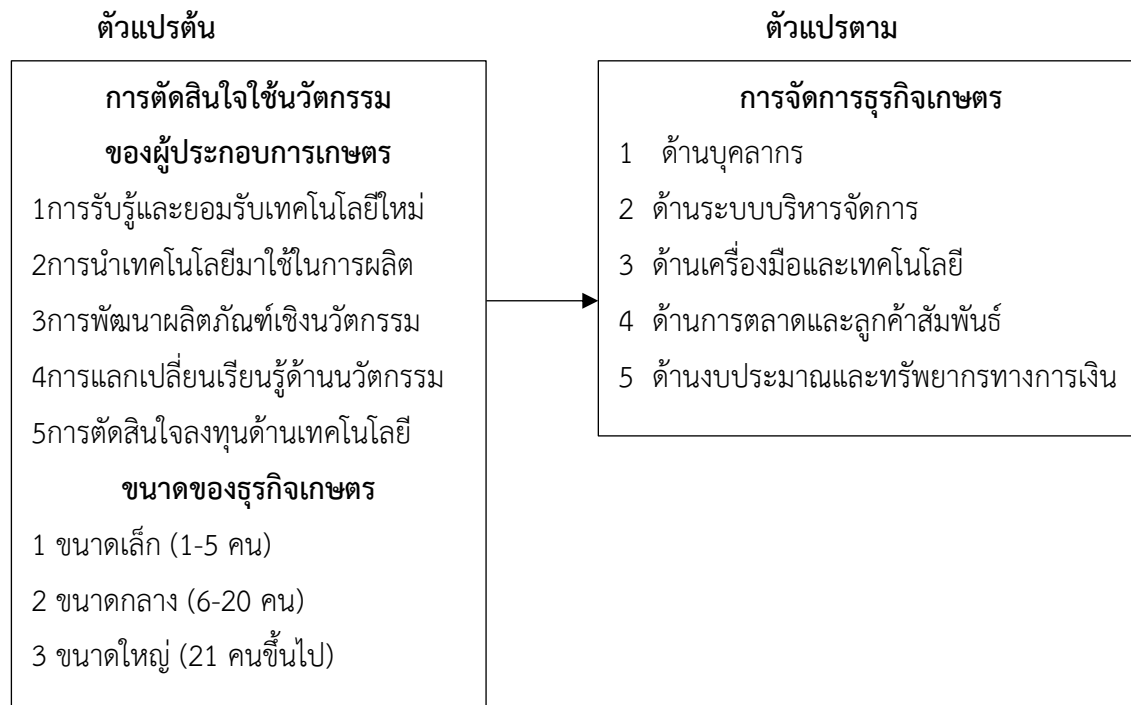
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชาย วิริยะกิจ. (2563) พบว่าเกษตรกรที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการผลิตและบริหารจัดการมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ยังใช้วิธีดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ Kerd Sri & Thongdee (2021) พบว่าการใช้ระบบบริหารจัดการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ งานของ Kaewkhong (2022) ระบุว่าขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการนำนวัตกรรมมาใช้ โดยธุรกิจขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านทุนและบุคลากร ส่งผลให้สามารถจัดการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การตัดสินใจใช้นวัตกรรมและขนาดธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการจัดการธุรกิจเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้



กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1 ด้านเนื้อหา: ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจใช้นวัตกรรม ขนาดธุรกิจ และระดับการจัดการธุรกิจเกษตร

2 ด้านพื้นที่: การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการใน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและการเกษตรในเขตปริมณฑล โดยมีลักษณะเป็นจังหวัดที่มีทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรในเขตพื้นที่ทั้ง 7 อำเภอของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ เพื่อให้ข้อมูลที่สะท้อนภาพรวมของการจัดการธุรกิจเกษตรในจังหวัดได้อย่างครอบคลุมและเป็นตัวแทนที่เหมาะสมของกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่จริง

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรคือผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน คัดเลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการในแต่ละอำเภอของจังหวัดปทุมธานีอย่างเหมาะสม โดยอ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดปทุมธานี



3 ด้านระยะเวลา: ระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2567

4 ด้านระเบียบวิธี: ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งเป็น อำเภอเมืองปทุมธานี 80 คน อำเภอคลองหลวง 100 คน อำเภอธัญบุรี 72 คน อำเภอลาดหลุมแก้ว 36 คน อำเภอสสามโคก 40 คน อำเภอลำลูกกา 24 คน และอำเภอหนองเสือ 48 คน

เครื่องมือวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC = 0.91) และมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแบบสอบถามระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2567 ได้รับคืนครบ 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา: ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติเชิงอนุมาน: T-test, One-way ANOVA, และ F-test

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ดังรายละเอียดนี้

ตารางที่ 1 ระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการ (n = 400)

การจัดการธุรกิจเกษตร	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
ด้านบุคลากร	4.25	0.48	มากที่สุด
ด้านระบบบริหารจัดการ	4.10	0.54	มาก
ด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี	4.05	0.59	มาก
ด้านการตลาดและลูกค้าสัมพันธ์	4.11	0.61	มาก
ด้านงบประมาณและทรัพยากรทางการเงิน	3.89	0.66	ปานกลาง
รวม	4.12	0.56	มาก

จากตารางพบว่า ระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.12, SD = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย = 4.25, SD = 0.48) อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านระบบบริหารจัดการ (ค่าเฉลี่ย = 4.10, SD = 0.54), ด้านการตลาดและลูกค้าสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 4.11, SD = 0.61) และ ด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย = 4.05,



SD = 0.59) ซึ่งอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน ส่วน ด้านงบประมาณและทรัพยากรทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.89, SD = 0.66) อยู่ในระดับ ปานกลาง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมของผู้ประกอบการเกษตร และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นวัตกรรมกับผลการจัดการธุรกิจเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ดังรายละเอียดนี้

ตารางที่ 2 ระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมของผู้ประกอบการเกษตร (n = 400)

การตัดสินใจใช้นวัตกรรม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ
การรับรู้และยอมรับเทคโนโลยีใหม่	4.21	0.50	มากที่สุด
การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต	4.18	0.53	มาก
การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรม	4.09	0.55	มาก
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรม	4.14	0.51	มาก
การตัดสินใจลงทุนด้านเทคโนโลยี	4.13	0.52	มาก
รวม	4.15	0.52	มาก

จากตารางพบว่า ระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.15, SD = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การรับรู้และยอมรับเทคโนโลยีใหม่ (ค่าเฉลี่ย = 4.21, SD = 0.50) อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต (ค่าเฉลี่ย = 4.18, SD = 0.53), การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.14, SD = 0.51) และ การตัดสินใจลงทุนด้านเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย = 4.13, SD = 0.52) อยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.09, SD = 0.55) อยู่ในระดับ มาก

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test ระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการที่มีระดับการใช้นวัตกรรมแตกต่างกัน

กลุ่มผู้ประกอบการ	n	ค่าเฉลี่ย (Mean)	SD	t	Sig. (p)	สรุปผลทางสถิติ
กลุ่มที่ใช้นวัตกรรมมาก	200	4.28	0.47	3.84	0.000*	มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
กลุ่มที่ใช้นวัตกรรมน้อย	200	3.96	0.58			

*p < 0.05 แสดงถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ



จากตารางพบว่า ผู้ประกอบการที่มี ระดับการใช้นวัตกรรมมาก ($n = 200$) มีค่าเฉลี่ยการจัดการธุรกิจเกษตรเท่ากับ 4.28 ($SD = 0.47$) ส่วนผู้ประกอบการที่มี ระดับการใช้วัตกรมน้อย ($n = 200$) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ($SD = 0.58$) ผลการวิเคราะห์ด้วย t-test แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการทั้งสองกลุ่ม ($t = 3.84$, $p = 0.000$, $p < 0.05$)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 เพื่อเปรียบเทียบระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการตามขนาดของธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า ดังรายละเอียดนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ตามขนาดธุรกิจ

แหล่งที่มาของความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig. (p)
ระหว่างกลุ่ม	2	3.412	1.706	5.27	0.006
ภายในกลุ่ม	397	128.358	0.323		
รวม	399	131.770			

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยจำแนกตามขนาดธุรกิจ คือ ธุรกิจขนาดใหญ่: Mean = 4.31, $SD = 0.47$, ธุรกิจขนาดกลาง: Mean = 4.12, $SD = 0.53$ และ ธุรกิจขนาดเล็ก: Mean = 3.88, $SD = 0.58$

จากตารางพบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการเกษตรตามขนาดธุรกิจ (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่) พบค่าตัวแปร F เท่ากับ 5.27 และมีค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.006$) ซึ่งน้อยกว่า 0.01 แสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการในแต่ละขนาดธุรกิจ

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการธุรกิจเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.12, $SD = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (Mean = 4.25, $SD = 0.48$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านระบบบริหารจัดการ ด้านการตลาดและลูกค้าสัมพันธ์ และด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านงบประมาณและทรัพยากรทางการเงินมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (Mean = 3.89, $SD = 0.66$) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ประกอบการเกษตรส่วนใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีมีประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคลและจัดการกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน ส่งผลให้คะแนนด้านนี้ต่ำกว่า ผลนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ คลรธะรจน์ นามวงศ์, พนา



มาศ ตรีวรรณกุล, และเมตตา เร่งชวนขวย (2567) ที่ระบุว่า การจัดการธุรกิจเกษตรที่มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มผลผลิตและบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างการใช้นวัตกรรมกับผลการจัดการธุรกิจเกษตร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ระดับการตัดสินใจใช้นวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.15, SD = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการรับรู้และยอมรับเทคโนโลยีใหม่สูงสุด (Mean = 4.21, SD = 0.50) รองลงมาคือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรม และการตัดสินใจลงทุนด้านเทคโนโลยี ด้านที่ต่ำที่สุดคือการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ t-test พบว่า ผู้ประกอบการที่มีระดับการใช้นวัตกรรมสูง มีคะแนนเฉลี่ยการจัดการธุรกิจเกษตรสูงกว่ากลุ่มที่ใช้นวัตกรรมน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.84, p = 0.000, p < 0.05$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้นวัตกรรมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการทำงาน และส่งเสริมการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ทำให้ธุรกิจสามารถบริหารจัดการได้ดีขึ้น ผลนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย สมหมาย (2563) ที่พบว่าเกษตรกรที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการผลิตและบริหารจัดการมีรายได้สูงกว่ากลุ่มที่ใช้วิธีดั้งเดิม และ Kerd Sri & Thongdee (2021) ที่พบว่า การใช้ระบบ Smart Farming เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน

วัตถุประสงค์ที่ 3: เพื่อเปรียบเทียบระดับการจัดการธุรกิจเกษตรของผู้ประกอบการตามขนาดของธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ ANOVA พบว่า ขนาดธุรกิจมีผลต่อระดับการจัดการธุรกิจเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 5.27, p = 0.006 < 0.01$) โดยธุรกิจขนาดใหญ่มีระดับการจัดการสูงสุด รองลงมาคือธุรกิจขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ธุรกิจขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านเงินทุน บุคลากร และความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งผลให้การจัดการธุรกิจมีประสิทธิภาพสูงกว่า เมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดทรัพยากร ผลนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Kaewkhong (2022) ที่ระบุว่าขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการนำนวัตกรรมมาใช้และประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัยครั้งนี้

1.ผู้ประกอบการควรได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารบุคลากร การวางแผนงบประมาณ และการจัดการทรัพยากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการธุรกิจเกษตรโดยรวม

2. ควรมีมาตรการส่งเสริมการใช้นวัตกรรม เช่น การเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการลงทุนในเครื่องมือเทคโนโลยี เพื่อยกระดับการผลิตและการบริหารจัดการ

3. หน่วยงานรัฐและผู้สนับสนุนควรออกแบบมาตรการที่เหมาะสมกับธุรกิจขนาดเล็กและกลาง เช่น การให้คำปรึกษา การเข้าถึงเงินทุน และการสร้างเครือข่าย เพื่อยกระดับการจัดการธุรกิจให้เท่าเทียมกับธุรกิจขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป



1 ควรพิจารณาขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมผู้ประกอบการเกษตรในจังหวัดอื่น ๆ หรือพื้นที่ที่มีลักษณะเกษตรกรรมแตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของผลการจัดการธุรกิจและการใช้นวัตกรรมในบริษัทที่หลากหลาย

2 ควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของนวัตกรรม เช่น นวัตกรรมการผลิต นวัตกรรมการตลาด หรือผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรม รวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการธุรกิจเกษตรอย่างเจาะลึก เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสมและเชิงกลยุทธ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). *โครงการสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง*. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- คลธธีรจน์ นามวงศ์, พนามาศ ตีรวัฒนกุล, & เมตตา เร่งชวนขวย. (2567). การจัดการธุรกิจเกษตรสู่เกษตรมูลค่าสูงของผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร. *วารสาร PMR*, 2(10), 45–58.
- มรกต กาแพงเพชร. (2560). *การพัฒนาารูปแบบการสร้างผู้ประกอบการเกษตรกรปราดเปรีื่องในธุรกิจเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยยุค 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ยิ่งศักดิ์ ไกรพินิจ. (2562). โปรแกรมการพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการเกษตร. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 11(1), 1–15.
- สมชาย วิริยะกิจ. (2563). การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการฟาร์มเกษตรสมัยใหม่. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนา*, 12(1), 55–67.
- สมชาย สมหมาย. (2563). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในธุรกิจเกษตร. *วารสารการเกษตรไทย*, 5(2), 12–25.
- สมหมาย ผิวสอาด. (2564). การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัดปทุมธานี: อุปสรรคและแนวทางการพัฒนา. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 5(1), 23–35.
- Drucker, P. F. (1998). *Management: Tasks, responsibilities, practices*. New York: Harper Business.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2017). *Strategic management: Concepts and cases: Competitiveness and globalization*. Cengage Learning.
- Kaewkhong, M. (2022). Business size and innovation adoption in agricultural enterprises. *Asian Journal of Agricultural Management*, 10(3), 56–70.
- Kerdsri, P., & Thongdee, S. (2021). Smart farming innovation and its impact on Thai farmers' productivity. *Asian Journal of Agricultural Research*, 15(3), 112–123.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). Pearson Education.
- Penrose, E. (1959). *The theory of the growth of the firm*. Oxford University Press.



Porter, M. E. (1990). *The competitive advantage of nations*. Free Press.

Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovations* (5th ed.). New York: Free Press.

Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Thailand Development Research Institute. (2566). รายงานนโยบายเกษตรเพื่อรองรับ BCG. กรุงเทพฯ: ที่
ดีอาร์ไอ.